

A.1.1.α.2 ΚΑΤΑΓΡΑΦΗ ΠΟΛΙΤΙΚΩΝ ΚΑΙ ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΩΝ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΩΝ ΕΘΝΙΚΟΥ ΕΠΙΠΕΔΟΥ

Γενικά

Στο κεφάλαιο αυτό καταγράφονται κατ' αρχήν οι νέες πολιτικές και τα αναπτυξιακά προγράμματα εθνικού επιπέδου (που έχουν θεσμοθετηθεί και προωθηθεί μετά την ισχύ του ΠΠΧΣΑΑ της ΠΔΕ), τις οποίες αξιολογούμε ότι έχουν τις μεγαλύτερες χωρικές επιπτώσεις όχι μόνο σε εθνικό αλλά κυρίως στο επίπεδο της περιφέρειας και γίνεται ιδιαίτερη μνεία στους στόχους, στις κατευθύνσεις και στις αναφορές αυτών των πολιτικών και αναπτυξιακών προγραμμάτων που έχουν σημαντικές επιπτώσεις στην ΠΔΕ.

Επισημαίνεται, ωστόσο, ότι η καταγραφή αυτή δεν περιορίζεται μόνο στις πολιτικές και τα προγράμματα εθνικού επιπέδου, αλλά έχει ως αφετηρία τις ευρωπαϊκές πολιτικές με τις οποίες έχει και νομική υποχρέωση η χώρα ως κράτος – μέλος της ΕΕ να προσαρμοσθεί.

Για τους λόγους αυτούς η σειρά καταγραφής των πολιτικών παρουσιάζεται όχι με τρόπο τυχαίο ή με βάση μια "τυπική" παράθεση κατά χρονολογική σειρά ισχύος της πολιτικής ή του συγκεκριμένου νόμου που την εκφράζει, ούτε κατά άλλο "τυπικό" τρόπο (για παράδειγμα κατά "θεματική ενότητα" ή την συνήθη σειρά τομέων παραγωγής (πρωτογενής – δευτερογενής – τριτογενής)).

Η παρουσίαση της καταγραφής 20 πολιτικών και επιμέρους προγραμμάτων έχει ως αφετηρία τις νεώτερες ευρωπαϊκές πολιτικές που επιχειρούν να αντιμετωπίσουν παγκόσμια περιβαλλοντικά προβλήματα – απειλές (όπως η κλιματική αλλαγή, η προστασία / διαχείριση του φυσικού περιβάλλοντος και της βιοποικιλότητας, η ευρωπαϊκή πολιτική για εδαφική συνοχή κ.α.) και ακολουθούν οι νεώτερες εθνικές πολιτικές στους τομείς της ενέργειας, της ανάπτυξης κ.ο.κ.

Όπως και στο προηγούμενο κεφάλαιο και σε συνέπεια με τις προδιαγραφές της μελέτης παρουσιάζεται μια καταγραφή των πολιτικών και προγραμμάτων χωρίς να γίνονται οποιαδήποτε σχόλια και αξιολογήσεις στο κεφάλαιο αυτό. Οι όποιες αξιολογήσεις σε σχέση με τον βαθμό συνάφειας των πολιτικών αυτών με το ΠΠΧΣΑΑ της ΠΔΕ, γίνονται στα κεφάλαια που αφορούν στην αξιολόγηση της υπάρχουσας κατάστασης και των προοπτικών της ανά θεματική ενότητα (Α.1.1.β.1) και κυρίως στην αξιολόγηση των στρατηγικών κατευθύνσεων του ΠΠΧΣΑΑ (Α.1.1.β.2).

1. ΚΛΙΜΑΤΙΚΗ ΑΛΛΑΓΗ – ΑΤΜΟΣΦΑΙΡΙΚΗ ΡΥΠΑΝΣΗ

Οι επιπτώσεις της ατμοσφαιρικής ρύπανσης και της κλιματικής αλλαγής¹ γίνονται όλο και πιο έκδηλες στην παγκόσμια κοινότητα, με τις υψηλότερες θερμοκρασίες να αυξάνουν τον κίνδυνο εξάλειψης ορισμένων ειδών και τη μετάδοση μολυσματικών ασθενειών, η τήξη των πάγων επηρεάζει την παροχή ύδατος και αυξάνει τον κίνδυνο πλημμύρας, η λειψυδρία επηρεάζει τις ανθρωπογενείς οικονομικές δραστηριότητες και τα οικοσυστήματα, ενώ η αναγκαστική μετανάστευση από τις πιο πληγείσες περιοχές εντείνει την πιθανότητα συγκρούσεων και ανασφάλειας.

Με βάση τις διαδικασίες που προβλεπόταν από την Σύμβαση – Πλαίσιο του Rio De Janeiro για τις κλιματικές αλλαγές, στην Τρίτη Σύνοδο των Συμβαλλομένων Μερών (Κυότο, Δεκέμβριος 1997) υιοθετήθηκε το γνωστό και ως Πρωτόκολλο του Κυότο. Η Ελλάδα υπέγραψε το Πρωτόκολλο τον Απρίλιο του 1998, παράλληλα με τα υπόλοιπα Κράτη Μέλη της Ε.Ε. και την Ευρωπαϊκή Επιτροπή².

Δεδομένης της λήξης του Πρωτοκόλλου το 2012, το Δεκέμβριο του 2009, στην Παγκόσμια Διάσκεψη της Κοπεγχάγης για την Κλιματική Αλλαγή (COP15), έγινε προσπάθεια για την επίτευξη μιας παγκόσμιας συμφωνίας για την κλιματική αλλαγή ως διάδοχη του Πρωτοκόλλου του Κυότο. Δυστυχώς, όμως, η εν λόγω Διάσκεψη δεν είχε τα επιθυμητά αποτελέσματα, δηλαδή την σύναψη μιας παγκόσμιας, αποτελεσματικής και νομικά δεσμευτικής συμφωνίας. Το κύριο αποτέλεσμά της ήταν μια πολιτική συμφωνία, γνωστή ως η Συμφωνία της Κοπεγχάγης (Copenhagen Accord).

Ένα χρόνο μετά, το 2010, στην Διάσκεψη των Ηνωμένων Εθνών (COP16) για την Κλιματική Αλλαγή στο Κανκούν έγινε μια ύστατη προσπάθεια οι κυβερνήσεις των κρατών που μετείχαν στη συνάντηση να προχωρήσουν σε μια σειρά δεσμεύσεων που θα αποτελούσε το υπόβαθρο για την επίτευξη μιας παγκόσμιας συμφωνίας στην επόμενη Διάσκεψη που είχε προγραμματιστεί το 2011 στο Ντέρμπαν της Ν. Αφρικής³.

Το 2011, στο Ντέρμπαν της Ν. Αφρικής, η 17^η Διάσκεψη (COP17) της Συνθήκης-Πλαίσιο του ΟΗΕ για την Κλιματική Αλλαγή, παρά τη διάσταση απόψεων ανάμεσα στον ανεπτυγμένο κόσμο και τις ανερχόμενες οικονομικές δυνάμεις, κατέληξε σε συμφωνία για παρατάση ισχύος του Πρωτοκόλλου του Κυότο και τον περιορισμό των εκπομπών του διοξειδίου του άνθρακα έως το 2015. Η επόμενη Παγκόσμια Διάσκεψη για την Κλιματική Αλλαγή αναμένεται στις 26 Νοεμβρίου 2012 στην Ντόχα (Κατάρ).

Στο σημείο αυτό θα πρέπει να αναφερθεί πως ανεξαρτήτως από τις παραπάνω παγκόσμιες διασκέψεις και συμφωνίες **τα Κράτη Μέλη της ΕΕ, και ειδικότερα το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο, ενέκριναν μια ολοκληρωμένη προσέγγιση για την κλιματική και ενεργειακή πολιτική με στόχο την καταπολέμηση της αλλαγής του κλίματος και την αύξηση της ενεργειακής ασφάλειας της ΕΕ**. Οι απαιτήσεις που υιοθετήθηκαν από τους αρχηγούς κρατών και κυβερνήσεων αφορούσαν στα εξής:

- Μείωση των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου κατά τουλάχιστον 20% κάτω από τα επίπεδα του 1990.
- 20% της κατανάλωσης ενέργειας της ΕΕ να προέρχεται από ανανεώσιμες πηγές.
- Μείωση κατά 20% στη χρήση πρωτογενούς ενέργειας σε σύγκριση με τα προβλεπόμενα επίπεδα μέσω τη βελτίωσης της ενεργειακής απόδοσης.

Οι παραπάνω απαιτήσεις είναι γνωστές ως στόχοι 20-20-20. Τον Ιανουάριο του 2008 η Ευρωπαϊκή Επιτροπή πρότεινε δεσμευτική νομοθεσία για την υλοποίηση των στόχων 20-20-20. Η γνωστή ως «δέσμη για το κλίμα και την ενέργεια», περιλαμβάνει μια σειρά από οδηγίες⁴.

¹ Η κλιματική αλλαγή απασχόλησε ουσιαστικά την παγκόσμια κοινότητα το 1992 στην Παγκόσμια Διάσκεψη των Ηνωμένων Εθνών στο Rio de Janeiro (Βραζιλία). Μια εκ των τριών Συμβάσεων – Πλαίσιο που προέκυψαν από αυτήν την Διάσκεψη, η Σύμβαση – Πλαίσιο για τις Κλιματικές Αλλαγές, υπεγράφη από 154 χώρες και την Ευρωπαϊκή Ένωση. Η Ελλάδα επικύρωσε την Σύμβαση με τον Ν. 2205/1994 (ΦΕΚ 60/Α/15.04.1994). Η σύμβαση δεν έθεσε νομικά δεσμευτικές υποχρεώσεις αλλά τις βάσεις για περαιτέρω δράση στο μέλλον.

² Όλα τα Κ-Μ της ΕΕ κύρωσαν το Πρωτόκολλο το Μάιο 2002. Η Ελλάδα το κύρωσε με το Ν. 3017/2002 (ΦΕΚ 117/Α/30.05.2002). Σύμφωνα με το Πρωτόκολλο, η ΕΕ και τα Κ-Μ της έχουν υποχρέωση μείωσης των εκπομπών κατά 8% κατά τη περίοδο 2008-2012 σε σύγκριση με τις εκπομπές του έτους βάσης (1990).

³ Η συμφωνία ουσιαστικά περιελάμβανε 2 αποφάσεις: η μία για το Πρωτόκολλο του Κιότο (ΠΚ) και η άλλη για την προπαρασκευή μιας γενικότερης συμφωνίας που θα κατέληγε πιθανά σε ένα δεύτερο πρωτόκολλο που θα περιελάμβανε και τις ΗΠΑ, αλλά και πολιτικές δεσμεύσεις από άλλα μεγάλα κράτη (Κίνα, Ινδία, Βραζιλία, κ.ά.).

⁴

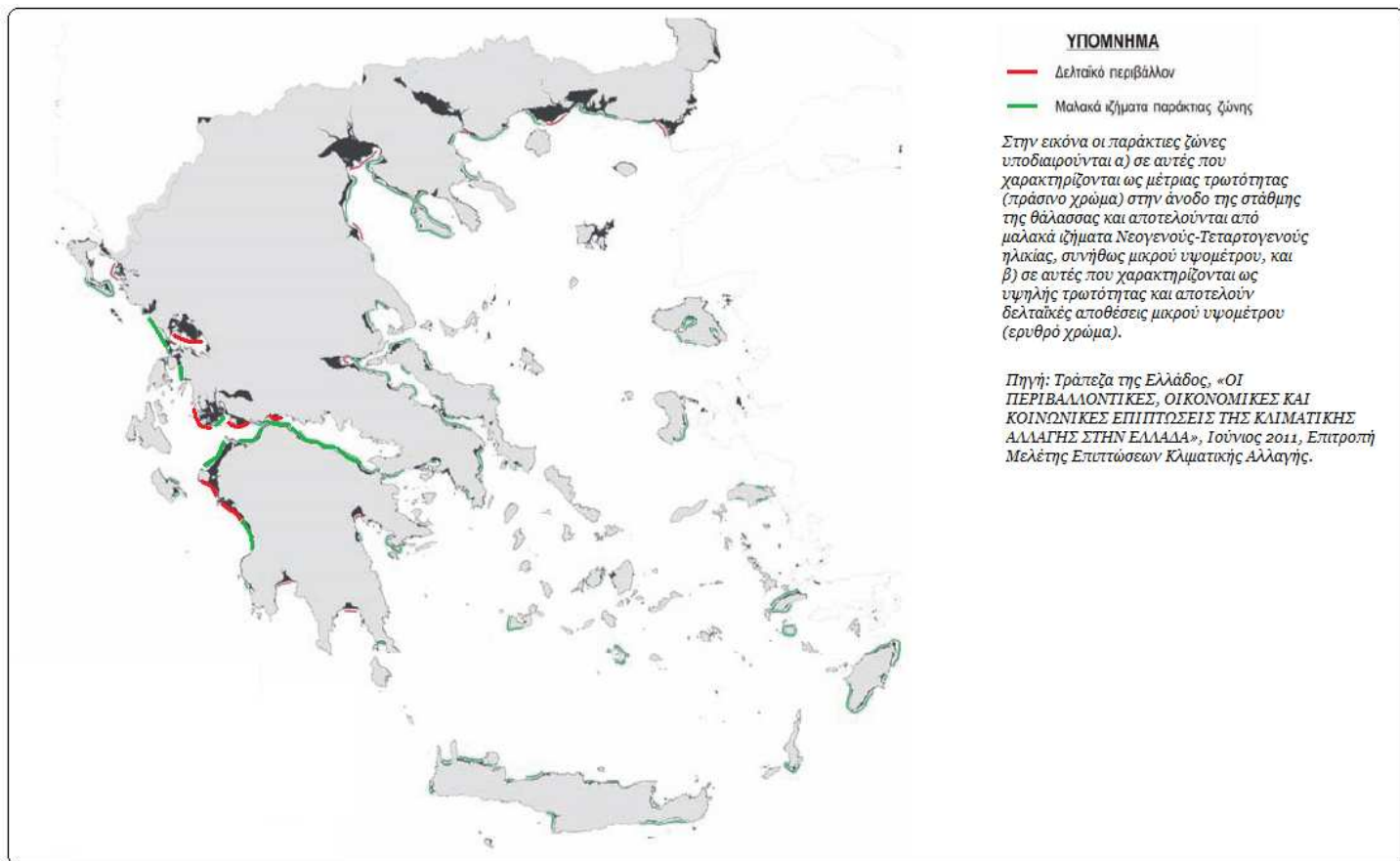
- Οδηγία 2009/29/ΕΚ «για τροποποίηση της οδηγίας 2003/87/ΕΚ με στόχο τη βελτίωση και την επέκταση του συστήματος εμπορίας δικαιωμάτων εκπομπής αερίων θερμοκηπίου της Κοινότητας».
- Οδηγία 2009/28/ΕΚ «σχετικά με την προώθηση της χρήσης ενέργειας από ανανεώσιμες πηγές».
- Απόφαση 406/2009/ΕΚ «περί των προσπαθειών των κρατών μελών να μειώσουν τις οικείες εκπομπές αερίων θερμοκηπίου, ώστε να τηρηθούν οι δεσμεύσεις της Κοινότητας για μείωση των εκπομπών αυτών μέχρι το 2020».
- Οδηγία 2009/31/ΕΚ «σχετικά με την αποθήκευση διοξειδίου του άνθρακα σε γεωλογικούς σχηματισμούς».
- Ανακοίνωση της Επιτροπής COM (2006) 545 τελικό «Σχέδιο Δράσης για την ενεργειακή απόδοση: Αξιοποίηση του δυναμικού» και Ανακοίνωση της Επιτροπής COM (2008) 772 τελικό «Ενεργειακή απόδοση: επίτευξη του στόχου του 20%».

Έκθεση Τράπεζας της Ελλάδος (ΤτΕ) «ΟΙ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΕΣ, ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΕΣ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΕΣ ΕΠΙΠΤΩΣΕΙΣ ΤΗΣ ΚΛΙΜΑΤΙΚΗΣ ΑΛΛΑΓΗΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ», Ιούνιος 2011, Επιτροπή Μελέτης Επιπτώσεων Κλιματικής Αλλαγής.

Σύμφωνα με τα αποτελέσματα της Έκθεσης της ΤτΕ, οι επιπτώσεις της κλιματικής αλλαγής για όλους τους τομείς της εθνικής οικονομίας που εξετάστηκαν είναι αρνητικές και, σε πολλές περιπτώσεις, εξαιρετικά αρνητικές. Οι επιπτώσεις στα δασικά οικοσυστήματα είναι σημαντικές, ενώ και η διόγκωση του κόστους λόγω της αύξησης του αριθμού και της έκτασης των δασικών πυρκαγιών είναι ουσιώδης. Επιπλέον, αναμένεται μείωση της αφθονίας των ειδών και της βιοποικιλότητας γενικότερα. Εκτιμάται επίσης ότι η κλιματική αλλαγή, με βάση την επίδρασή της στην εξέλιξη του δείκτη «τουριστικής ευφορίας» ως το τέλος του αιώνα, θα έχει σημαντικές επιπτώσεις για τον ελληνικό τουρισμό, οι οποίες εντοπίζονται κυρίως στη χρονική και περιφερειακή ανακατανομή των αφίξεων τουριστών στη χώρα μας, επομένως και των τουριστικών εισπράξεων. Τα έσοδα από τον τομέα του τουρισμού αποτελούν σημαντικό οικονομικό πόρο της χώρας, γι' αυτό και είναι επιτακτικός ένας μακροχρόνιος στρατηγικός σχεδιασμός με στόχο την αναβάθμιση του τουριστικού προϊόντος της χώρας στο πλαίσιο μιας εξελισσόμενης ανθρωπογενούς κλιματικής αλλαγής.

Επιπλέον θα πρέπει να αναφερθεί πως εξίσου σημαντικές είναι οι συνέπειες της κλιματικής μεταβολής στο δομημένο περιβάλλον, στις μεταφορές, στην υγεία, στην εξορυκτική βιομηχανία και σε άλλους κλάδους.

Τα ανωτέρω ισχύουν και στην περίπτωση της Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδος (ΠΔΕ). Στις δυσμενείς δε προβλέψεις για την άνοδο της στάθμης της θάλασσας (σ.σ. Η Έκθεση της ΤτΕ προβλέπει άνοδο της θαλάσσιας στάθμης από 0,2 έως 2 μέτρα μέχρι το 2100) συμπεριλαμβάνεται και η ΠΔΕ. Περιοχές της όπως π.χ. του Εύηνου στο Μεσολόγγι, του Αχελώου, του Πηνειού και του Αλφειού στην Ηλεία, του Αμβρακικού, κ.ά. έχουν χαρακτηριστεί ως υψηλής τρωτότητας λόγω της ανόδου της θαλάσσιας στάθμης (βλ. επόμενη εικόνα).

Στο ευρύτερο θεσμικό πλαίσιο της ΕΕ για την κλιματική αλλαγή συμπεριλαμβάνονται και οι εξής Οδηγίες: Οδηγία 2003/87/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου σχετικά με τη θέσπιση συστήματος εμπορίας δικαιωμάτων εκπομπής αερίων θερμοκηπίου εντός της Κοινότητας και την τροποποίηση της οδηγίας 96/61/ΕΚ του Συμβουλίου, και Οδηγία 2008/101/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για την τροποποίηση της οδηγίας 2003/87/ΕΚ ώστε να ενταχθούν οι αεροπορικές δραστηριότητες στο σύστημα εμπορίας δικαιωμάτων εκπομπών αερίων θερμοκηπίου εντός της Κοινότητας.

2. ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΚΑΙ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΒΙΟΤΟΠΩΝ & ΦΥΣΙΚΟΥ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ – ΔΙΑΤΗΡΗΣΗ ΒΙΟΠΟΙΚΙΛΟΤΗΤΑΣ

2.1 Το Δίκτυο Natura 2000

Το Δίκτυο Natura 2000 αποτελεί ένα Ευρωπαϊκό Οικολογικό Δίκτυο περιοχών, οι οποίες φιλοξενούν φυσικούς τύπους οικοτόπων και οικοτόπους ειδών που είναι σημαντικοί σε ευρωπαϊκό επίπεδο. Αποτελείται από δύο κατηγορίες περιοχών:

- τις «Ζώνες Ειδικής Προστασίας (ΖΕΠ)» (Special Protection Areas - SPA) για την ορνιθοπανίδα, όπως ορίζονται στην Οδηγία 79/409/ΕΚ «Για τη διατήρηση των άγριων πτηνών» (όπως κωδικοποιήθηκε από την Οδηγία 2009/147/ΕΚ).
- τους «Τόπους Κοινοτικής Σημασίας (ΤΚΣ)» (Sites of Community Importance – SCI) όπως ορίζονται στην Οδηγία 92/43/ΕΚ⁵.

Οι ΖΕΠ, μετά το χαρακτηρισμό τους από τα Κράτη Μέλη, εντάσσονται αυτόματα στο Δίκτυο Natura 2000, και η διαχείρισή τους ακολουθεί τις σχετικές διατάξεις (άρθρ. 6 της οδηγίας 92/43/ΕΚ και αρθ. 4 της οδηγίας 79/409/ΕΚ), ενώ για την ένταξη των ΤΚΣ πραγματοποιείται επιστημονική αξιολόγηση και διαπραγμάτευση μεταξύ των Κρατών Μελών και της Ε. Επιτροπής.

Μετά την οριστικοποίηση του καταλόγου των ΤΚΣ, τα Κράτη Μέλη υποχρεούνται να κηρύξουν τις περιοχές αυτές ως «Ειδικές Ζώνες Διατήρησης (ΕΖΔ)» (Special Areas of Conservation - SAC) το αργότερο μέσα σε μια εξαετία και να καθορίσουν τις προτεραιότητες για την διατήρηση σε ικανοποιητική κατάσταση των τύπων οικοτόπων και ειδών κοινοτικού ενδιαφέροντος εντός αυτών. Οι ΕΖΔ υπόκεινται στις διατάξεις του άρθρου 6 παρ. 1, 2, 3, 4 της Οδηγίας 92/43/ΕΚ. Η Οδηγία 79/409/ΕΟΚ (όπως κωδικοποιήθηκε με την Οδηγία 2009/147/ΕΚ) ενσωματώθηκε στην εθνική νομοθεσία με τρεις ΥΑ και ΚΥΑ⁶. Η Οδηγία 92/43/ΕΟΚ ενσωματώθηκε στην εθνική νομοθεσία με δύο ΚΥΑ.

Ο Κατάλογος των Ζωνών Ειδικής Προστασίας δημοσιεύθηκε στην ΚΥΑ Η.Π. 37338 / 1807 / Ε.103 / 2010 (ΦΕΚ 1495/Β/06.09.2010). Σύμφωνα με αυτήν στην ΠΔΕ υπάρχουν αρκετές ΖΕΠ, οι οποίες αναφέρονται αναλυτικά στο κεφ. Α.1.1.α.6-3.5: "φυσικό και πολιτιστικό περιβάλλον" αυτής της μελέτης.

Ο δε Κατάλογος των Ειδικών Ζωνών Διατήρησης δημοσιεύθηκε στον Ν. 3937/2011 (ΦΕΚ 60/Α/31.03.2011) «Διατήρηση της βιοποικιλότητας και άλλες διατάξεις». Σύμφωνα με πρόσφατο νόμο για την διατήρηση της βιοποικιλότητας στην ΠΔΕ υπάρχουν 24 ΕΖΔ, ο κατάλογος των οποίων καταγράφεται στο κεφ. Α.1.1.α.6-3.5 αυτής της μελέτης.

2.2 Φορείς Διαχείρισης προστατευόμενων περιοχών

Οι λειτουργίες και αρμοδιότητες των Φορέων Διαχείρισης των προστατευόμενων περιοχών είναι σημαντικές και προβλέπονται στην παράγραφο 2 του άρθρου 15 του Ν. 2742/1999 (ΦΕΚ 207/Α/07.10.1999) «Χωροταξικός Σχεδιασμός & Αειφόρος Ανάπτυξη & άλλες διατάξεις». Λόγος για τους Φορείς Διαχείρισης των προστατευόμενων περιοχών γίνεται και στον πρόσφατο Ν.3937/2011 (ΦΕΚ 60/Α/31.03.2011) «Διατήρηση της βιοποικιλότητας και άλλες διατάξεις». Σύμφωνα με το άρθρο 7 του νόμου η διοίκηση και διαχείριση των «Περιοχών απόλυτης προστασίας της φύσης», «Περιοχών προστασίας της φύσης», «Φυσικών Πάρκων», «Ειδικών Ζωνών Διατήρησης» και «Ζωνών Ειδικής Προστασίας» του άρθρου 19 του Ν. 1650/1986, ανήκουν στους Φορείς Διαχείρισης.

⁵ Για τον προσδιορισμό των ΤΚΣ λαμβάνονται υπόψη οι τύποι οικοτόπων και τα είδη των Παραρτημάτων Ι και ΙΙ της Οδηγίας 92/43/ΕΚ, καθώς και τα κριτήρια του Παραρτήματος ΙΙΙ αυτής.

⁶

- Κοινή Υπουργική Απόφαση 33318/3028/1998 (ΦΕΚ 1289/Β/28.12.1998) «Καθορισμός μέτρων και διαδικασιών για τη διατήρηση των φυσικών οικοτόπων (ενδιαιτημάτων) καθώς και της άγριας πανίδας και χλωρίδας».
- Κοινή Υπουργική Απόφαση Η.Π. 14849/853/Ε103/2008 (ΦΕΚ645/Β/11.04.2008) «Τροποποίηση των υπ' αριθμ. 33318/3028/1998 κοινών υπουργικών αποφάσεων (Β'1289) και υπ' αριθμ. 29459/1510/2005 κοινών υπουργικών αποφάσεων (Β'992), σε συμμόρφωση με διατάξεις της Οδηγίας 2006/105 του Συμβουλίου της 20¹⁵ Νοεμβρίου 2006 της Ευρωπαϊκής Ένωσης».
- Υπουργική Απόφαση 414985/1985 (ΦΕΚ 757/Β/29.11.1985) «Μέτρα διαχείρισης της άγριας πτηνοπανίδας».
- Κοινή Υπουργική Απόφαση Η.Π. 37338/1807/Ε.103/2010 (ΦΕΚ 1495/Β/ 06.09.2010) «Καθορισμός μέτρων και διαδικασιών για τη διατήρηση της άγριας ορνιθοπανίδας και των οικοτόπων/ενδιαιτημάτων της, σε συμμόρφωση με τις διατάξεις της Οδηγίας 79/409/ΕΟΚ, "Περί διατήρησης των άγριων πτηνών", του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου της 2^{α5} Απριλίου 1979, όπως κωδικοποιήθηκε με την Οδηγία 2009/147/ΕΚ».
- Κοινή Υπουργική Απόφαση Η.Π. 8353/276/Ε103/2012 (ΦΕΚ 415/Β/ 23.02.2012) «Τροποποίηση και συμπλήρωση της υπ' αριθ. 37338/1807/2010 κοινής υπουργικής απόφασης «Καθορισμός μέτρων και διαδικασιών για τη διατήρηση της άγριας ορνιθοπανίδας και των οικοτόπων/ενδιαιτημάτων της, σε συμμόρφωση με την Οδηγία 79/409/ΕΟΚ...» (Β' 1495), σε συμμόρφωση με τις διατάξεις του πρώτου εδαφίου της παραγράφου 1 του άρθρου 4 της Οδηγίας 79/409/ΕΟΚ «Για τη διατήρηση των άγριων πτηνών» του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου της 2^{α5} Απριλίου 1979, όπως κωδικοποιήθηκε με την Οδηγία 2009/147/ΕΚ».

Στην ΠΔΕ έχουν συσταθεί και λειτουργούν 4 Φορείς Διαχείρισης: ο Φορέας Διαχείρισης Εθνικού Πάρκου Λιμνοθάλασσας Μεσολογγίου, ο αντίστοιχος Εθνικού Πάρκου Υγροτόπων Αμβρακικού, του Εθνικού Πάρκου Υγροτόπων Κοτυχίου – Στροφυλιάς και του Εθνικού Πάρκου Χελμού - Βουραϊκού.

Αξίζει να αναφερθεί πως ένας σημαντικός αριθμός Ειδικών Ζωνών Διατήρησης (ΕΖΔ) και Ζωνών Ειδικής Προστασίας (ΖΕΠ) αποτελούν αρμοδιότητα των Φορέων Διαχείρισης Προστατευόμενων Περιοχών του άρθρου 15 του Ν. 2742/ 1999.

2.3 Διατήρηση της βιοποικιλότητας

Με τον Ν.3937/2011 (ΦΕΚ 60/Α/31.03.2011) «Διατήρηση της βιοποικιλότητας και άλλες διατάξεις» διατυπώθηκε ένα αποτελεσματικό πλαίσιο προστασίας της βιοποικιλότητας, που έλαβε υπόψη τις διεθνείς συμβάσεις, τις οδηγίες της Ε.Ε. και τα προβλήματα της προϋπάρχουσας νομοθεσίας. Ο νόμος αυτός δεν αναφέρεται μόνο στην προστασία οικοτόπων και ειδών, όπως συνέβαινε με την προηγούμενη νομοθεσία, αλλά επιχειρεί με ολοκληρωμένο τρόπο **την προστασία της βιοποικιλότητας ως εθνικού κεφαλαίου και κρίσιμης παρακαταθήκης της χώρας για το μέλλον**⁷.

Οι βασικότερες διατάξεις του νόμου για την βιοποικιλότητα συνοψίζονται στα ακόλουθα:

α) Αντικαθίστανται τα άρθρα 18, 19 και 21 του Ν. 1650/1986 (ΦΕΚ 160 Α'). Στο πλαίσιο αυτό χερσαίες, υδάτινες ή μικτού χαρακτήρα περιοχές, μεμονωμένα στοιχεία ή σύνολα της φύσης και του τοπίου, μπορούν να αποτελέσουν αντικείμενα προστασίας και διατήρησης λόγω της οικολογικής, γεωμορφολογικής, βιολογικής, επιστημονικής ή αισθητικής σημασίας τους. Οι προστατευόμενοι βιότοποι χαρακτηρίζονται πλέον ως: 1. Περιοχές απόλυτης προστασίας της φύσης, 2. Περιοχές προστασίας της φύσης, 3. Φυσικά πάρκα, 4. Περιοχές προστασίας οικοτόπων και ειδών, που διακρίνονται σε Ειδικές Ζώνες Διατήρησης, Ζώνες Ειδικής Προστασίας και Καταφύγια Άγριας Ζωής, και 5. Προστατευόμενα τοπία, εισάγονται ρυθμίσεις για την προστασία και διαχείριση των Ειδικών Ζωνών Διατήρησης κατ' εφαρμογή της Οδηγίας 92/43/ΕΟΚ, όπως κυρώθηκε με την Κοινή Υπουργική Απόφαση 33318/3028/1998 (ΦΕΚ 1289/Β/28.12.1998), καθώς και ρυθμίσεις για την προστασία και διαχείριση των περιοχών του Δικτύου Natura 2000, τα σημαντικά είδη χλωρίδας και πανίδας, για την προστασία της ενδημικής βιοποικιλότητας και ειδικότερες ρυθμίσεις για τα εισβάλλοντα ξενικά είδη, την προστασία του φυσικού χώρου, την περιβαλλοντική βιοασφάλεια και την ευθύνη προστασίας της βιοποικιλότητας, την επιστημονική έρευνα, την κοινωνική ενημέρωση και συμμετοχή, την αποτροπή υποβάθμισης της βιοποικιλότητας. Ειδικά για τις περιπτώσεις κατά τις οποίες διαπιστώνεται, βάσει των διαθέσιμων επιστημονικών στοιχείων, είτε η μείωση των πληθυσμών ενός ή περισσότερων απειλούμενων ειδών χλωρίδας ή πανίδας είτε η συρρίκνωση του φυσικού χώρου εξάπλωσής τους είτε η υποβάθμιση της κατάστασης ή η συρρίκνωση των οικοτόπων που είναι απαραίτητοι για την επιβίωση των ειδών αυτών ή οικοτόπων προτεραιότητας και ανεξαρτήτως του λόγου για τον οποίο αυτό συμβαίνει, ο Υπουργός ΠΕΚΑ σε συνεργασία με τους συναρμόδιους υπουργούς, μπορεί, με πλήρως αιτιολογημένη εισήγηση της αρμόδιας υπηρεσίας, να καθορίζει κατεπειγόντως κάθε ενδεδειγμένο μέτρο για την αντιμετώπιση της κατάστασης και την επαναφορά, στην προηγούμενη κατάσταση, των πληθυσμών των ειδών ή του γεωγραφικού χώρου εξάπλωσής τους ή της έκτασης και κατάστασης διατήρησης των οικοτόπων.

2.4 Δάση

Τα δάση και οι δασικές εκτάσεις προστατεύονται ρητώς από το άρθρο 24 του Συντάγματος του 2001, το οποίο περιλαμβάνει και ειδική ερμηνευτική παράγραφο που τα ορίζει ως έννοιες.

Ο Ν. 3208/2003 (ΦΕΚ 303/Α/24.12.2003) «Προστασία δασικών οικοσυστημάτων, κατάρτιση δασολογίου, ρύθμιση εμπράγματων δικαιωμάτων επί δασών και δασικών εν γένει εκτάσεων και άλλες διατάξεις» τροποποιεί τον Ν. 998/1979 (ΦΕΚ 289/Τ.Α/29.12.1979) «Περί προστασίας των δασών και των δασικών εν γένει εκτάσεων της χώρας» επικαλούμενος σχετική εξουσιοδότηση του νομοθέτη από τις διατάξεις του άρθρου 24 (παρ. 1) του Συντάγματος του 2001.

Ο νέος νόμος τροποποιεί τον μέχρι πρότινος ισχύοντα ορισμό των εννοιών του δάσους και της δασικής έκτασης, ενώ παράλληλα επιχειρεί να ρυθμίσει και χρονίζοντα ζητήματα όπως τα διακατεχόμενα δάση και οι δασωμένοι αγροί⁸.

⁷ Μέχρι πρότινος εξάλλου τα ζητήματα προστασίας του περιβάλλοντος εν γένει και του βιολογικού πλούτου της χώρας ειδικότερα διέπονταν από τις διατάξεις του Ν. 1650/1986 (ΦΕΚ 160/Α/16.10.1986) «Για την προστασία του περιβάλλοντος».

⁸ Η δασική νομοθεσία συμπληρώνεται από αναρίθμητες ΚΥΑ και εγκυκλίους που επιχειρούν να ερμηνεύσουν τις διάφορες διατάξεις του Ν. 998/1979. Αξίζει να αναφερθεί πως τον Ιούνιο του 2012 το ΥΠΕΚΑ προκήρυξε διαγωνισμό με αντικείμενο την «Κωδικοποίηση της Δασικής Νομοθεσίας» (βλ. ΥΠΕΚΑ, Ειδική Υπηρεσία Συντονισμού Περιβαλλοντικών Δράσεων, αρ. πρωτ.: 135468/20.06.2012).